

KSCB071 SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ A ČÍNA VE 20. STOLETÍ

Prednáška 06. Nepriateľstvo

JAKUB DRÁBIK

JARO 2021

1949

- **Dôvodov, prečo USA ostali pri podpore Čankajška je viac**
- **Dôležitý pozitívny image - vďaka spojenectvu vo vojne, madam Čankajšek v USA, priaznivo naklonené médiá, atď. Čankajšek personifikácia Číny, pozitívny obraz**
- **na druhej strane komunisti, ktorých mnohí Američania podozrievali, že sú súčasťou Stalinovho celosvetového komunistického sprisahania**

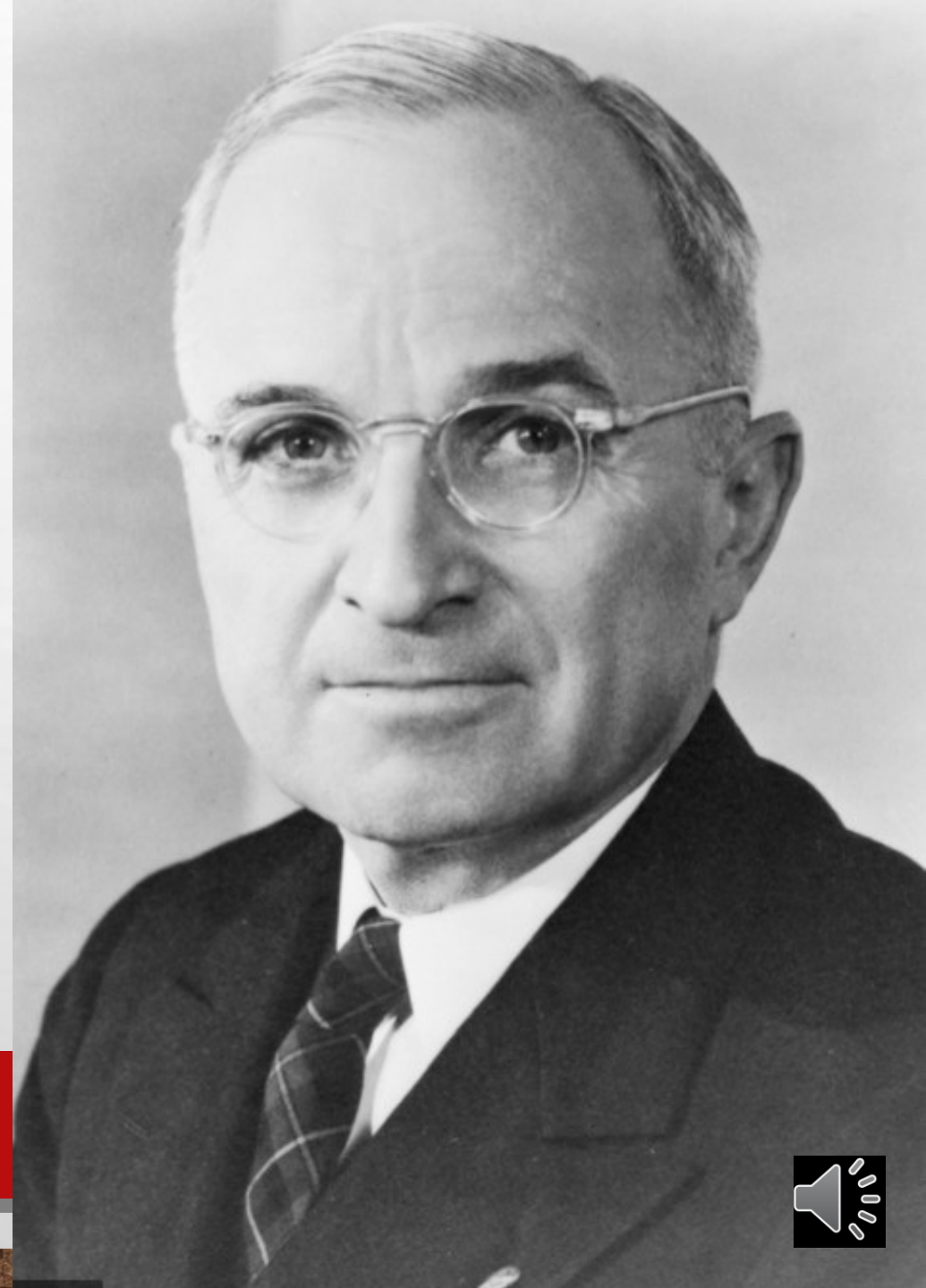
STUDENÁ VOJNA

- **Ortodoxia/revizionizmus/post-revizionizmus v historiografii – komplikované**
- **Začína studená vojna – 1946 iránska kríza, 1947 ZSSR záujem o Turecko, prevraty v strednej Európe, 1948 Československo**
- **Reakcia: 12. marca 1947 bola vyhlásená tzv. Trumanova doktrína (Zadržiavanie), 1948 Marshallov plán, 1949 NATO**

LOSS OF CHINA DEBATE

- Čína podľa mnohých súčasťou celosvetovej konšpirácie (ZSSR pritom reálne s občianskou vojnou v Číne len minimum spoločného) – 1949 „Strata Číny“
- Kritici Trumanovej administratívy okamžite obviňovanie demokratov z „katastrofy, ktorej sa dalo vyhnúť“
- Február 1950 – podpis sino-sovietskej dohody
- Mohli tomu USA zabrániť? „Missed opportunity argument“
- Rast senátora Josepha MacCarthyho a antikomunistická hystéria

1949

- Už tesne po konci 2ww kritizovali čínski komunisti USA – cieľ kritiky ale pomoc KMT, nie USA ako také. To sa začalo meniť keď bolo jasnejšie, že občiansku vojnu vyhrá KSČ
- ZSSR prirodzený spojenec, no Mao ani vedenie KSČ nevideli dôvod, prečo by si mali znepriatelit' USA
- So ZSSR navyše komplikované vzťahy, Stalin podpora KSČ až keď bolo jasné víťazstvo, cesta k dohode z roku 1950 trnistá – nevyhnutný pragmatizmus oboch strán

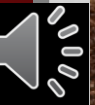
1949

- Podobne ako Truman, i Mao ale musel v prvom rade sledovať domácu politickú scénu a názory „ľudu“ – väčšina radových členov KSCĽ zásadne antiamerické postoje
- US pomoc KMT – z pohľadu USA marginálna, z pohľadu KSCĽ stála tisíce životov
- Antiamerická a antiimperialistická propaganda bola jedným zo základných mobilizačných prostriedkov KSCĽ počas občianskej vojny

1949

- Ani Mao ani Čankajšek nepovažovali občiansku vojnu za uzavretý konflikt – Mao chystal inváziu na Taiwan, Čankajšek návrat do Číny
- Do toho ale závažnejší konflikt, kde sa obrátil americká aj čínska pozornosť: Vojna v Kórei
- Severná Kórea predčasný útok – je možné, že zabránila útoku na Taiwan?

KÓREJSKÁ VOJNA

- **Začiatok 25. júna 1950, keď jednotky Kim Il. Sung-a porušili prímerie a prekročili 38. rovnobežku**
- **Dynamický vývoj konfliktu: spočiatku úspešná Severná Kórea, juhokórejské jednotky zatlačené až na juh k Pusanu**
- **Gen. D. MacArthur, Inčchon, 15. septembra 1950**
- **Inčchon brilantne zvládnutá operácia, úspech ofenzívy, zmena plánov – oslobodenie celej Kórei**

KÓREJSKÁ VOJNA

- Čína by americké jednotky pri svojich hraniciach vnímala ako ohrozenie
- Viaceré varovania cez diplomatické kanály – nech US neprekračujú 38. rovnobežku na sever
- US 7. októbra 1950 38. rovnobežku prekročili
- 10. októbra 1950 Čína vyhlásenie, že ak budú US pokračovať, pošle svoje jednotky na obranu S. Kórei
- US ofenzíva až k rieke Ja-lu (Amrokkang), k čínskym hraniciam

Phases of the Korean War

KÓREJSKÁ VOJNA

- **19. októbra 1950 na územie S. Kórei vstupujú čínski „dobrovoľníci“ (cca 250 000, počas celého konfliktu do júla 1953 dohromady cca 3 milióny vojakov a civilistov)**
- **MacArthurov postup na sever v dvoch líniách, čínski dobrovoľníci útok medzi ne**
- **Po 2 týždňoch zastavili postup US, a obsadili väčšinu S. Kórei**
- **MacArthur chcel vyhlásenie vojny Číne, uvažovalo sa o jadrovom útoku**
- **Truman zastavil, 11.4.1951 MacArthura zbavil vedenia**
- **27. júla 1953 prímerie**

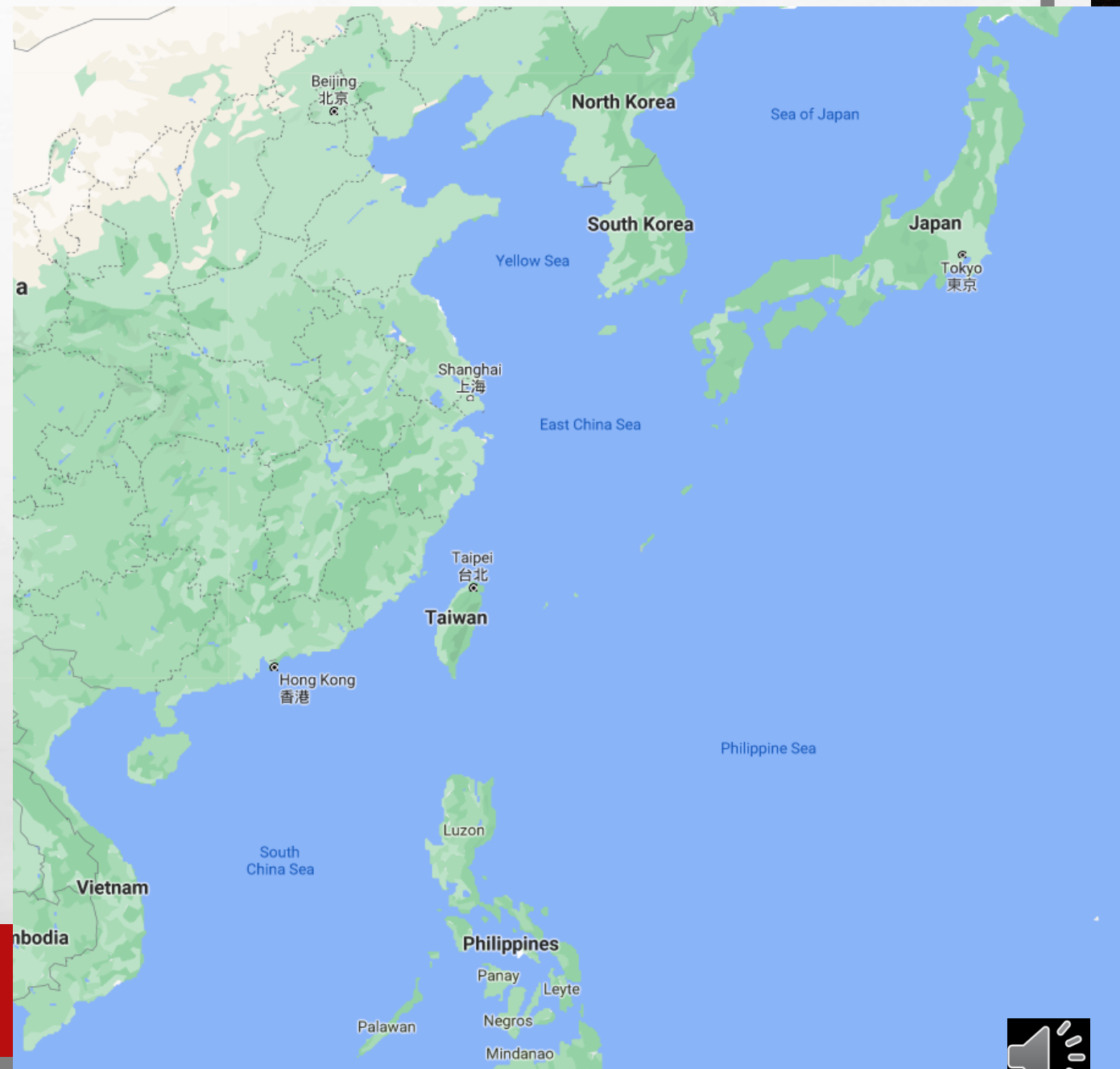

Phases of the Korean War

OBDOBIE NEPRIATEĽSTVA

- Z trochu nejasných pozícií medzi ČĽR a USA v r. 1949, keď ešte bola nádej na korektné vzťahy v priebehu pár rokov otvorené nepriateľstvo
- Mier v Kórei – hrozba vojny medzi USA a Čínou pominula?
- Január 1950 – Truman vyhlásil, že USA sa nezapoja do ďalšieho konfliktu v Číne

OBDOBIE NEPRIATEĽSTVA

- Po začatí konfliktu v Kórei – Truman poslal k Taiwanu americkú 7. flotilu.
- Cieľ: zabráni invázii jednotiek KSČ na Taiwan a zabrániť Čankajškovi vo vylodení na čínskej pevnine
- Taiwan – stal sa súčasťou „obranného perimetru“
- To znamenalo ďalšiu – pôvodne nechcenú – pomoc Čankajškovi – MAAG
- Eisenhower (prezident od 1953) omnoho entuziastickejší pri podpore Čankajška

USA 1950S

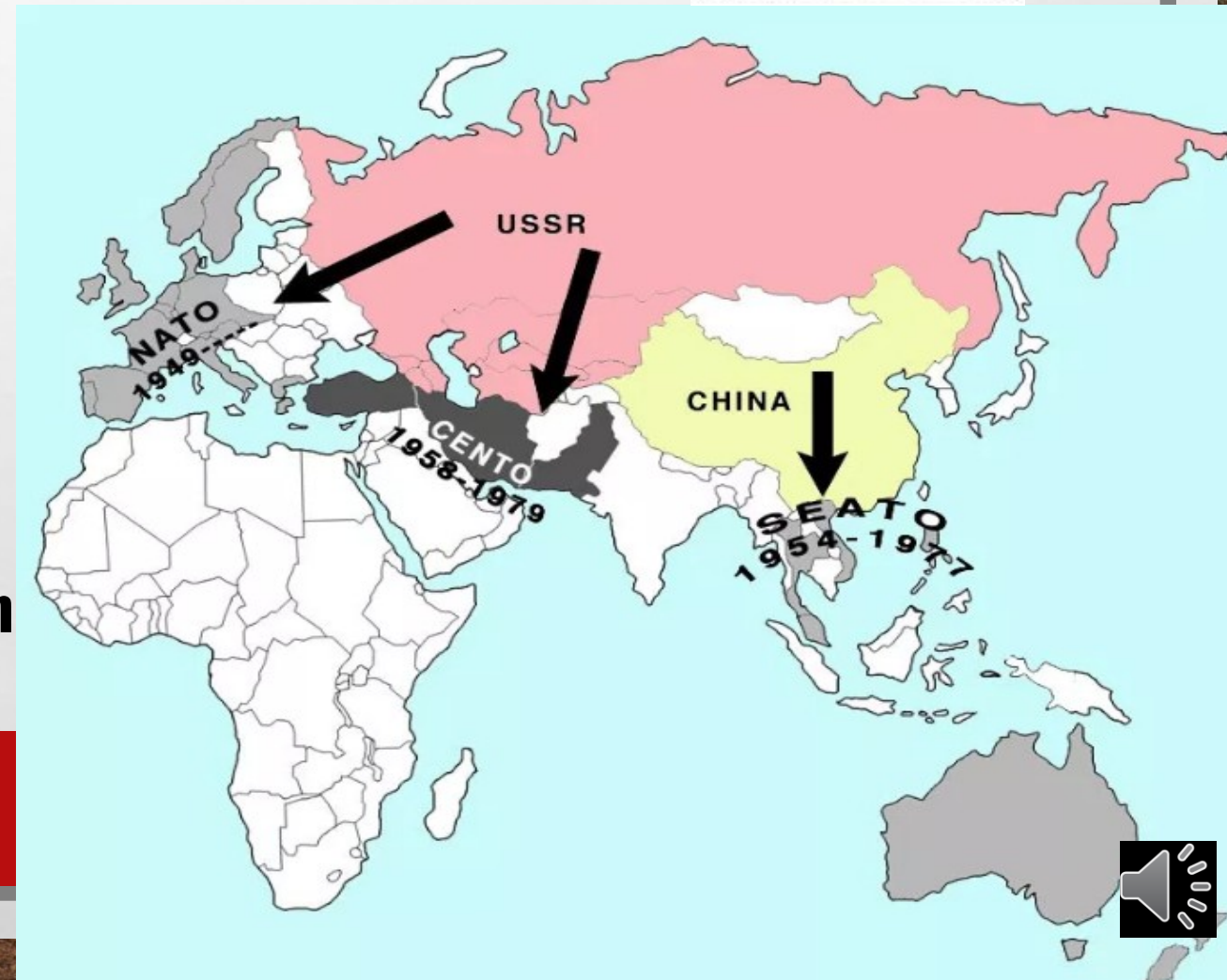
- **USA: pokračovanie storočia triumfu**
- **Zlatý vek kapitalizmu, 1950 – 1970 ďalší boom, plná zamestnanosť, rast HDP, zvyšujúca sa produktivita a aj zárobky, konzumná spoločnosť, autá TV, pračky, explózia strednej triedy**
- **Relatívna sila k zvyšku sveta obrovská, možnosť ľahko zneužiť**
- **Veľký rozdiel medzi tým, čo bolo po víťazstve v 2ww a tým, čo po víťazstve v studenej vojne – iný prístup USA**
- **Joseph McCarthy – Red Scare**

CONTAINMENT

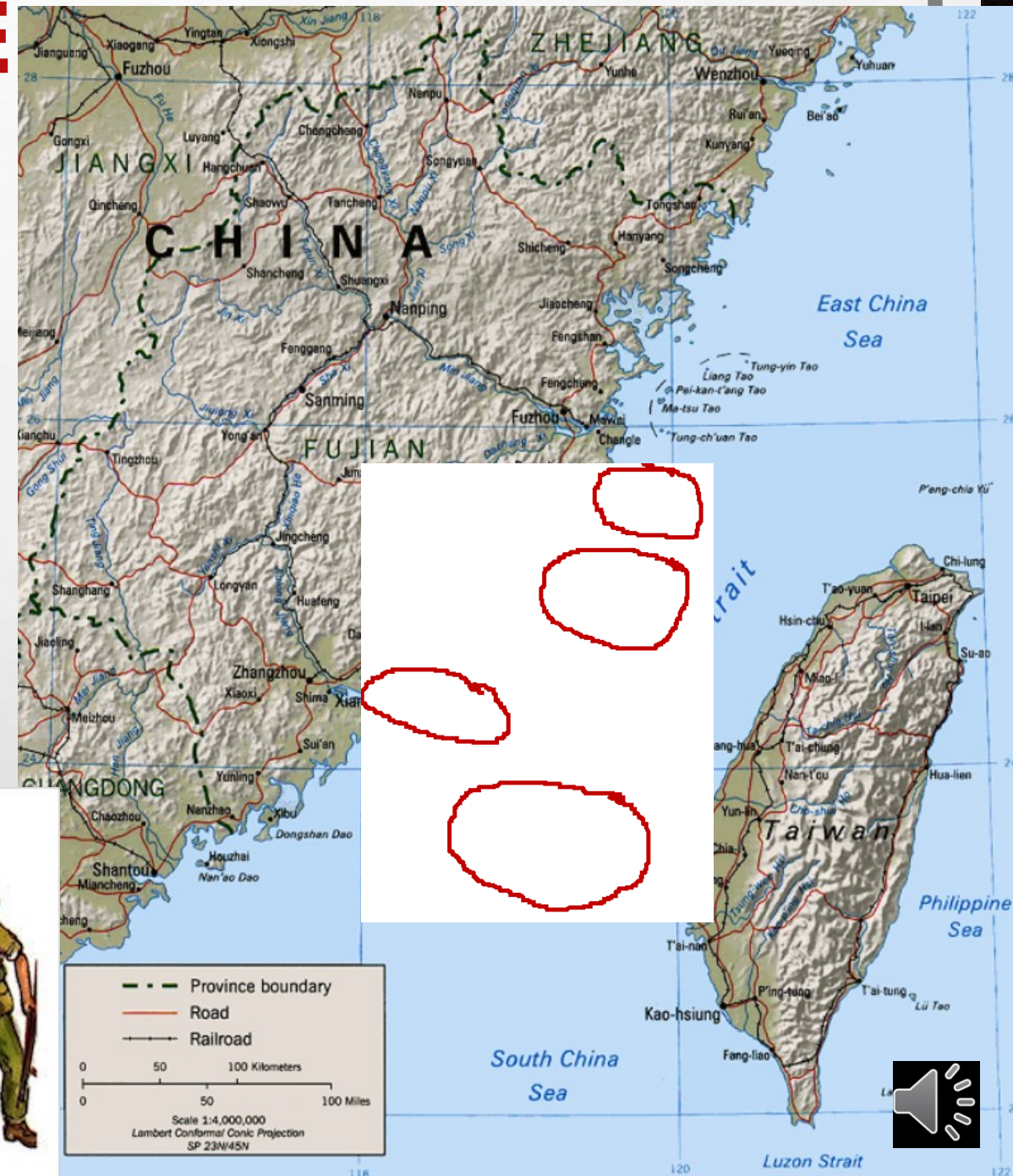
- Zadržovanie komunizmu – NATO, SEATO, CENTO
- SEATO – medzinárodná organizácia pre kolektívnu bezpečnosť, vytvorená Zmluvou o kolektívnej obrane v juhovýchodnej Ázii alebo tzv. Manilským paktom, ktorý bol podpísaný 8. septembra 1954.
- Formálne SEATO ustanovená na stretnutí v Bangkoku v januári 1955
- Austrália, Nový Zéland, USA, Francúzsko, UK, Pakistan, Filipíny, Thajsko + Laos & Južný Vietnam

PRVÁ KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- **Eisenhower: teória Domina, rozhodnejšia zahraničná politika (prezidentská kampaň 1952 postavená aj na kritike nedôraznosti Trumana)**
- **posilnenie obrany, vrátane ostrovov v Taiwanskej úžine**
- **1953 smrť Stalina – predpoklad, že ZSSR nezasiahne**
- **August 1954 – Čankajšek posilňuje posádky na ostrovoch v úžine**

PRVÁ KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- Mao vyhodnotil ako hrozbu, zároveň videl na príležitosť na útok
- Útok musel prísť pred formáciou NEATO
- Pár dní pred podpísaním SEATO – útok ČLR na ostrovy v úžine (Kinmen a Matsu)
- USA prekvapení – ale pochybovali o strategickej hodnote ostrovov a ich obrana sa mala vzťahovať len na Taiwan a Pescadorské ostrovy

PRVÁ KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- **Reakcia USA nejasná (strach z vojny so ZSSR)**
- **V januári 1955 prijal kongres Formozskú rezolúciu, ktorá zaväzovala USA brániť Taiwan pred komunistickou inváziou**
- **Súčasťou hrozba jadrového útoku v prípade eskalácie**
- **September 1954 – vojenský poradcovia odporučili prezidentovi použiť atómovú bombu (znova!) – Eisenhower odmietol**

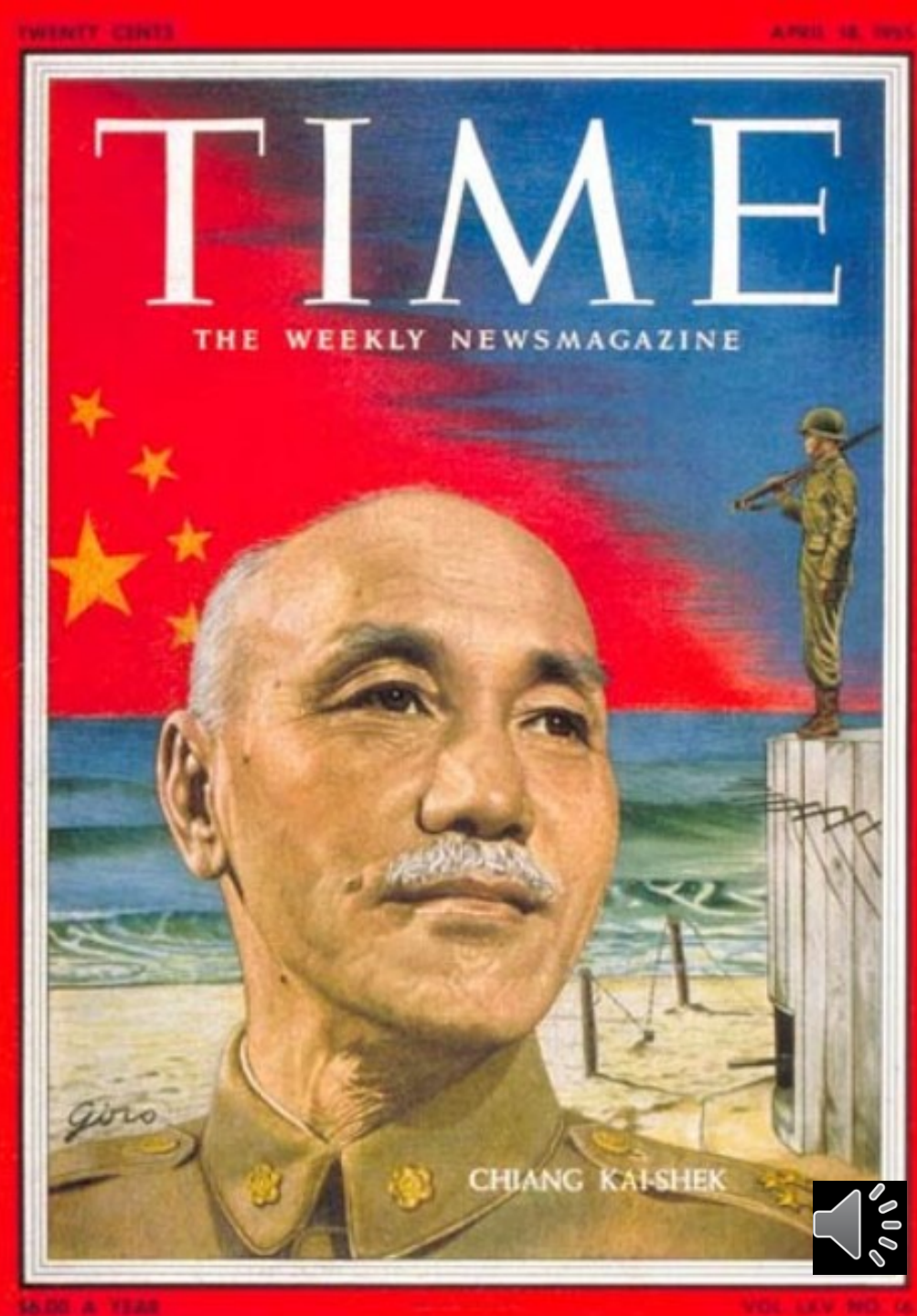
1. KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- Čína ešte útok na Dachen island
- USA donútili Čankajška sa stiahnuť – deeskalácia konfliktu
- Po prijatí rezolúcie séria nepriamych rokovaní medzi USA a ČĽR, ČĽR súhlas s ukončením bombardovania ostrovov Kinmen a Matsu
- Na základe týchto rokovaní bola v máji 1955 prvá kríza v Taiwanskej úžine zažehnaná.
- Sino-American Mutual Defense Treaty with Taiwan, 3. marca 1955
- Čankajšek: súčasťou zmluvy obrana všetkých území, USA: len Taiwan a Pescadorské

1. KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- **USA počas rokovaní návrh, že uzná ČĽR aj ČR – odmietli obe Číny**
- **Aj keď prímerie, problém ostal – ČĽR začala vlastný atómový program**
- **Medzitým Čankajšek žiadosti o pomoc USA s inváziou – nereálne, ale CIA pomoc KMT v Tibete – rozdielne ciele**
- **Taiwanská úžina ale nevyriešená – otázka času, kedy prepukne ďalšia kríza**

ČÍNA 1950-1960

- **Socialistická transformácia, pozemková reforma (1-2mil. vlastníkov pôdy popravených), drastická industrializácia, likvidácia závislosti na ópiu a drogách, nacionalizácia**
- **Kampane: boj proti 3 zlám (korupcia, plytvanie, byrokracia), boj proti 5 zlám (uplatkárstvo, krádež, daňové úniky, podvody, špekulácie), hnutie Sufan, protipravičiariska kampaň, kampaň proti kontrarevolúcii**
- **1958 – 1962 Veľký skok vpred**
- **Odpor k USA, propagandistická kampaň**

鎮壓反革命，保障好光輝！

越南民主共和国

US

祝贺越南人民抗击美国武装侵犯的胜利!

ZHU HE YUE NAN REN MIN KANG JI MEI GUO WU ZHUANG QIN FAN DE SHENG LI

抗美援朝，救隣自救。

DRUHÁ KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- Na ostrovoch obe strany sústred'ovanie voj. materiálu a vojakov – tykajúca bomba
- 23. augusta 1958 – ČĽR začala nové bombardovanie ostrovov Kinmen a Matsu (bez súhlasu a vedomia Moskvy)
- ČĽR pokus vylodiť sa na ostrove Dongding – lod'stvo ČR odrazilo
- Taipei – žiadosť do WSH o pomoc (zmluva)
- USA – 7. flotila späť do úžiny, útoky odrazené

DRUHÁ KRÍZA V TAIWANSKEJ ÚŽINE

- **USA – rázna reakcia**
- **ČĽR – po tom, čo došlo strelivo, zastavili delostrelecké útoky**
- **Cca 2500 mŕtvych ČĽR, 200 ČR**
- **ZSSR otvorene oznámil, že s útokom nič nemá a nepodporil (Gromyko do Pekingu dokonca)**
- **6. október 1958 – ČĽR navrhla prímerie: koniec druhej krízy**
- **Zmysel pre ČĽR – zistiť, kam až USA zájdu pri obrane Taiwanu + reakcia ZSSR (nastupujúca roztržka)**

1960S

- **Konflikt zažehnaný, no stále obrovské nepriateľstvo, obchodné embargo USA**
- **Iniciatívy snažiace sa o zblíženie – J.F.Kennedy články kritické voči politike USA – keď sa stal prezidentom, ponúkol ČĽR humanitárnu pomoc (milióny mŕtvych a hladomor po Veľkom skoku vpred) – Čína odmietla**
- **JFK – snaha nájsť stratégiu, ako využiť sino-sovietsku roztržku – neúspešne, naopak, zhoršenie vzťahov (Čínu vyhodnotili ako nebezpečnejšiu než ZSSR)**
- **1962: sino-indická vojna, kubánska raketová kríza**

1960S

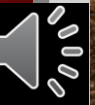
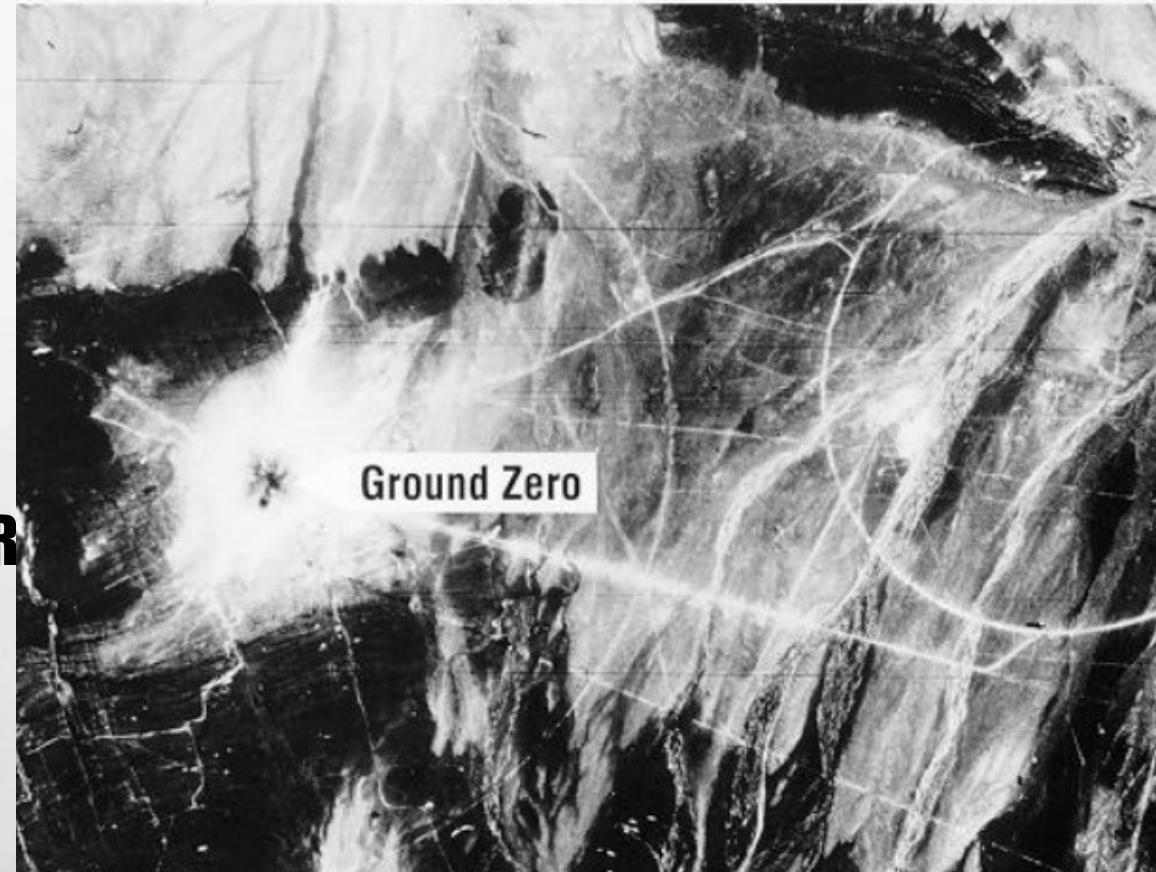
- **USA sa v 60. rokoch čím ďalej tým viac zamotávajú do vo Vietname – podpora Juhovietnaksého režimu súčasne zadržovania (containment) Číny – USA presvedčené, že chce rozšíriť komunizmus ďalej do Ázie**
- **1965 prví americkí vojaci v Južnom Vietname**
- **Čína – pomoc Severovietnamskej vláde (už v lete 1962 90 000 pušiek zadarmo, školenia, po spustení Rolling Thunder protiletadlová technika a ženijné pluky na opravu)**
- **Johnson (prezident od 1963) uvažoval o snahe zlepšiť vzťahy s Čínou, dokonca o možnosti zdvihnutia embarga (obch.lobby)**

VIETNAM

- **USA – vedeli o čínskej pomoci, Johnson obavy z väčšieho konfliktu so ZSSR**
- **Obmedzenia v Rolling Thunder + MacNamara & Johnson zakázali akékoľvek úvahy o invázii do S. Vietnamu**
- **Čína v r. 1964 úspešne odtestovala jadrovú bombu**
- **Maove stanovisko nejasné – 1965 sa vyjadril, že ČLR nebude riskovať vojnu s USA kvôli Hanoju. Vojsko len ak US jednotky do Číny – inokedy zas otvorene hovoril o obrane S. Vietnamu v prípade potreby**

Nuclear Test Site, Lop Nur, China, 20 October 1964

KULTÚRNA REVOLÚCIA

- **1960s: US a ČLR bez oficiálnych diplomatických vzťahov, napriek tomu 136 stretnutí medzi 1954 a 1970 (Ženeva, Varšava)**
- **Kultúrna revolúcia 1966 – 1976 úplná izolácia Číny – nepriateľom americký imperializmus a sovietsky revizionizmus**
- **Silná protiamerická propaganda**
- **Zdalo by sa, že zásadne nepriateľské postoje musia nevyhnutne pokračovať aj do ďalšej dekády – ale nie**

全世界人民团结起来,打倒美帝!打倒苏修!打倒各国反动派!

帝国主义和一切反动派都是纸老虎

